

ΑΡΧΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ
ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑ

Αθήνα, 19-04-2013

Αριθ. Πρωτ.: Γ/ΕΞ/2801/19-04-2013

Α Π Ο Φ Α Σ Η 59/2013

(Τμήμα)

Η Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα συνεδρίασε σε σύνθεση Τμήματος στην έδρα της την 5.3.2013 και ώρα 12:00 μετά από πρόσκληση του Προέδρου της, προκειμένου να εξετάσει την υπόθεση που αναφέρεται στο ιστορικό της παρούσας. Παρέστησαν οι Γεώργιος Μπατζαλέξης, Αναπληρωτής Πρόεδρος, κωλυόμενου του Προέδρου της Αρχής Πέτρου Χριστόφορου, και τα αναπληρωματικά μέλη της Αρχής Χαράλαμπος Ανθόπουλος, Γρηγόριος Λαζαράκος, ως εισηγητής, και Σπυρίδων Βλαχόπουλος, σε αντικατάσταση των τακτικών μελών Δημητρίου Μπριόλα, Αναστάσιου – Ιωάννη Μεταξά και Λεωνίδα Κοτσαλή. Στη συνεδρίαση παρέστη, με εντολή του Προέδρου, η Γεωργία Παναγοπούλου, ειδική επιστήμονας, ως βοηθός εισηγητή. Επίσης, παρέστη, με εντολή του Προέδρου, και η Ειρήνη Παπαγεωργοπούλου, υπάλληλος του Διοικητικού-Οικονομικού Τμήματος της Αρχής, ως γραμματέας.

Η Αρχή έλαβε υπόψη τα παρακάτω:

Η Αρχή έλαβε την υπ' αρ. ΓΝ/ΕΙΣ/1068/30-07-2012 γνωστοποίηση κλειστού κυκλώματος τηλεόρασης με την οποία ο Δήμος Πύργου γνωστοποιεί τη λειτουργία κάμερας για το σκοπό της προστασίας δημόσιας περιουσίας από επανειλημμένες ενέργειες βανδαλισμού. Αφορά τη λειτουργία μίας κάμερας, η οποία είναι τοποθετημένη

στο Δημαρχείο Πύργου και εστιάζει στο μνημείο Ηρώων που βρίσκεται στην άκρη της πλατείας, στο κέντρο της οποίας βρίσκεται το Δημαρχείο. Στο εύρος της κάμερας βρίσκονται επίσης και κάποια παγκάκια τα οποία και αυτά είχαν υποστεί στο παρελθόν βανδαλισμούς. Η λειτουργία των καμερών έχει προγραμματιστεί από τις 22.00 μέχρι τις 7.00, δηλαδή μόνο το βράδυ. Η οθόνη και το καταγραφικό βρίσκονται στο γραφείο του δημάρχου.

Η Αρχή απέστειλε το με αρ. πρωτ. Γ/ΕΞ/1068-2/17-09-2012 έγγραφο με το οποίο ζητήθηκαν στοιχεία σχετικά με τον αριθμό, την έκταση και το κόστος αποκατάστασης των περιστατικών βανδαλισμού που έχουν συμβεί στο παρελθόν τόσο στο μνημείο όσο και στα παγκάκια τα οποία βρίσκονται στο πεδίο λήψης εικόνας της κάμερας.

Με το με αρ. πρωτ. Γ/ΕΙΣ/13/02-01-2013 έγγραφό του ο Δήμος Πύργου ανέφερε ότι τα μνημεία και οι χώροι που χρίζουν προστασίας είναι το μνημείο του Αγνώστου Στρατιώτη, η προτομή Μητροπολίτη Ωλέτης Φιλάρετου, οι ορθομαρμαρώσεις της πλατείας, το σιντριβάνι του μνημείου του Αγνώστου Στρατιώτη, τα μαρμάρινα παγκάκια, τα οποία στο διάστημα των δύο τελευταίων ετών έχουν υποστεί σημαντικές φθορές και βανδαλισμούς. Οι συνεχείς αμμοβολισμοί αλλοιώνουν τα μνημεία και η φύση των μαρμάρων (ακατέργαστα παλαιάς κοπής, πορώδη) καθιστά αδύναμη την αποκατάστασή τους. Ο φωτισμός, οι περιπολίες της δημοτικής αστυνομίας και της ελληνικής Αστυνομίας δεν είχαν το προσδοκώμενο αποτέλεσμα.

Η Αρχή εξέτασε τους όρους και τις προϋποθέσεις κάτω από τις οποίες η λειτουργία του εν λόγω κλειστού κυκλώματος τηλεόρασης γίνεται σύμφωνα με τη νομοθεσία περί προστασίας προσωπικών δεδομένων.

Η Αρχή, μετά από εξέταση όλων των παραπάνω στοιχείων, αφού άκουσε τον εισηγητή και τη βοηθό εισηγήτρια, η οποία στη συνέχεια αποχώρησε από την αίθουσα, και κατόπιν διεξοδικής συζήτησης,

ΣΚΕΦΤΗΚΕ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟ ΝΟΜΟ

1. Σύμφωνα με το άρθρο 2 στοιχ. α' του ν. 2472/1997 και τις αιτιολογικές σκέψεις 14-17 στο προοίμιο της Οδηγίας 95/46/EK, τα δεδομένα ήχου και εικόνας, εφόσον αναφέρονται

σε πρόσωπα, συνιστούν δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα.

2. Σύμφωνα με το άρθρο 14 παρ. 5 του ν. 3917/2011, η εγκατάσταση και λειτουργία συστημάτων επιτήρησης με τη λήψη ή καταγραφή ήχου ή εικόνας από δημόσιες αρχές, ΟΤΑ, φυσικά ή νομικά πρόσωπα στους χώρους που διαχειρίζονται επιτρέπεται για το σκοπό της προστασίας προσώπων και αγαθών, σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 2472/1997 και τις κατευθυντήριες οδηγίες που εκδίδονται από την Αρχή.

3. Σύμφωνα με την Οδηγία 1/2011, άρθρο 5, που αναφέρεται στην εφαρμογή της αρχής της αναλογικότητας, η νομιμότητα της επεξεργασίας εξετάζεται στο πλαίσιο του σκοπού που επιδιώκει ο υπεύθυνος επεξεργασίας και σύμφωνα με την αρχή της αναλογικότητας, η οποία επιβάλλει τα συστήματα βιντεοεπιτήρησης να είναι πρόσφορα και αναγκαία σε σχέση με τον επιδιωκόμενο σκοπό, ο οποίος θα πρέπει να μη δύναται να επιτευχθεί με ηπιότερα μέσα (άρθρο 4 του ν. 2472/1997). Η προσφορότητα και η αναγκαιότητα της βιντεοεπιτήρησης εκτιμάται με βάση τον κίνδυνο που ο υπεύθυνος επεξεργασίας θέλει να αντιμετωπίσει σε σχέση με τον επιδιωκόμενο σκοπό.

Ως ηπιότερα νοούνται τα μέσα που είναι εξίσου αποτελεσματικά, αλλά λιγότερο επαχθή για το άτομο, π.χ. τακτικότεροι έλεγχοι από υπάρχον προσωπικό ασφαλείας, σύστημα συναγερμού στην είσοδο και την έξοδο κλειστών χώρων, καλύτερος φωτισμός κλπ.

Περαιτέρω, τα σημεία εγκατάστασης των καμερών και ο τρόπος λήψης των δεδομένων πρέπει να προσδιορίζονται με τέτοιο τρόπο, ώστε τα δεδομένα που συλλέγονται να μην είναι περισσότερα από όσα είναι απολύτως αναγκαία για την εκπλήρωση του σκοπού της επεξεργασίας και να μη θίγονται τα θεμελιώδη δικαιώματα των προσώπων που ευρίσκονται στο χώρο που επιτηρείται και ιδίως να μην παραβιάζεται αυτό το οποίο μπορεί να θεωρηθεί ως «νόμιμη προσδοκία κάποιου βαθμού προστασίας της ιδιωτικής ζωής» σε κάποιον χώρο.

4. Σύμφωνα με την Οδηγία 1/2011, άρθρο 6, παρ. 1, απαγορεύεται η λήψη εικόνας από παράπλευρες οδούς και πεζοδρόμια, καθώς ενυπάρχει ο κίνδυνος παρακολούθησης των περαστικών. Σε εξαιρετικές περιπτώσεις μια τέτοια λήψη μπορεί να επιτρέπεται μόνο εφόσον πρόκειται για χώρο με αυξημένες ανάγκες ασφαλείας οι οποίες προσδιορίζονται (α) είτε λόγω της “φύσεως” του χώρου (π.χ. κρατικά κτίρια, μεγάλα ξενοδοχεία) (β) είτε

επειδή πρόκειται για χώρο όπου έχουν προηγηθεί επικίνδυνες επιθέσεις κατά της ζωής και της περιουσίας και υπάρχουν πλέον δικαιολογημένες υπόνοιες ότι ενδέχεται να πραγματοποιηθούν και άλλες, (π.χ. μηχανήματα αυτόματης συναλλαγής των τραπεζών - ΑΤΜ, χώροι εισόδου-εξόδου ξενοδοχείων). Στις περιπτώσεις αυτές η λήψη πρέπει να περιορίζεται στον απολύτως απαραίτητο παράπλευρο χώρο (π.χ. η τοποθέτηση καμερών στα ΑΤΜ πραγματοποιείται έτσι ώστε να λαμβάνεται εικόνα μόνο από το χώρο εγκατάστασης του μηχανήματος και το χώρο που βρίσκεται ο εκάστοτε χρήστης).

5. Η Αρχή έχει εκδώσει σχετικά την απόφαση 63/2004 με την οποία απαγόρευσε τη λειτουργία καμερών που είναι εγκατεστημένες σε δρόμους περιορισμένης κυκλοφορίας, πλατείες, πάρκα, πεζόδρομους, και χώρους συνάθροισης πολιτών και την 31/2006 με την οποία απαγόρευσε σε δήμο την εγκατάσταση κλειστού κυκλώματος σε πλατεία.

Στην υπό κρίση περίπτωση:

Τα αγαθά τα οποία χρίζουν προστασίας κατά το Δήμο Πύργου είναι τα μνημεία αλλά και τα μαρμάρινα παγκάκια, για τα οποία ο δήμος έχει την αρμοδιότητα συντήρησής τους.

Τα παγκάκια χρησιμοποιούνται από μεγάλο πλήθος πολιτών οι οποίοι κινούνται στην κεντρική πλατεία της πόλης, ακόμα και τις βραδινές ώρες. Η ανάγκη προστασίας τους, συγκρινόμενη με βάση την αρχή της αναλογικότητας, με την προσβολή που επέρχεται στην ιδιωτικότητα των πολιτών είναι υποδεέστερη καθώς πρέπει να προστατευτεί το δικαίωμα και η θεμελιώδης ελευθερία των πολιτών.

Αντιθέτως, τα μνημεία αποτελούν αγαθά που χρίζουν ειδικής προστασίας, λόγω της ιστορικής και καλλιτεχνικής τους σημασίας. Η αποκλειστική παρακολούθηση των οποίων μέσω συστήματος κλειστού κυκλώματος τηλεόρασης κρίνεται αναλογική αφού δεν αποτελούν χώρο συνάθροισης μεγάλου αριθμού πολιτών, επιπροσθέτως δε με τον τρόπο αυτό προστατεύονται πλέον αποτελεσματικά σε σχέση με άλλα μέσα, από κακόβουλες ενέργειες τρίτων, οι οποίες, κατά δίδαγμα κοινής πείρας, αποτελούν καθημερινό φαινόμενο, με αποτέλεσμα να γίνονται αντικείμενο καταστροφικής μανίας διαφόρων ατόμων ή ομάδων. Στο πλαίσιο αυτό εντάσσονται και οι γνωστές από τα Μ.Μ.Ε περιπτώσεις κλοπής προτομών ιστορικών προσώπων και λοιπών μνημείων

κατασκευασμένων από μέταλλα, προκειμένου να πωληθεί η πρώτη ύλη. Συνακόλουθα η ανάγκη αποτελεσματικής προστασίας της ιστορικής και πολιτιστικής κληρονομιάς ενός γεωγραφικού διαμερίσματος και πολύ περισσότερο της Χώρας καθιστούν επιτρεπτή την επίτευξη του σκοπού αυτού με τη χρήση συστήματος βιντεοεπιτήρησης των σχετικών μνημείων. Το πεδίο λήψης των καμερών όμως θα πρέπει να περιορίζεται αποκλειστικά στα υπό προστασία μνημεία, χωρίς να λαμβάνεται εικόνα από παρακείμενους χώρους της πλατείας.

Προκειμένου να εξασφαλιστεί το απόρρητο και ασφάλεια της επεξεργασίας, σε εφαρμογή του άρθρου 11 της Οδηγίας 1/2011, θα πρέπει να ληφθούν τα κατάλληλα μέτρα ώστε η πρόσβαση στα δεδομένα του κλειστού κυκλώματος τηλεόρασης θα λαμβάνει χώρα μόνο όταν απαιτείται, δηλαδή όταν έχει παρατηρηθεί συμβάν βανδαλισμού.

Σύμφωνα όμως με τη γνώμη ενός μέλους του Τμήματος, δεν θα πρέπει να εγκατασταθεί και να λειτουργήσει κλειστό κύκλωμα τηλεόρασης και ειδικότερα κάμερας, που εστιάζει σε συγκεκριμένο μνημείο στην κεντρική πλατεία της πόλεως του Πύργου Ηλείας. Σύμφωνα με το άρθρο 14 παρ. 5 του ν. 3917/2011 «Η εγκατάσταση και λειτουργία συστημάτων επιτήρησης με τη λήψη ή καταγραφή ήχου ή εικόνας από δημόσιες αρχές, Ο.Τ.Α., φυσικά ή νομικά πρόσωπα στους χώρους που διαχειρίζονται επιτρέπεται για το σκοπό της προστασίας προσώπων και αγαθών, σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 2472/1997 και τις κατευθυντήριες οδηγίες που εκδίδονται από την Α.Π.Δ.Π.Χ.». Ακόμη κι αν θεωρηθεί ότι τα συγκεκριμένα μνημεία του Δήμου Πύργου χρήζουν, με βάση τα διδάγματα της κοινής πείρας, ανάγκης ιδιαίτερης προστασίας, που δικαιολογούν την εγκατάσταση κλειστού κυκλώματος τηλεόρασης, η νομιμότητα της εν λόγω επεξεργασίας προσωπικών δεδομένων θα έπρεπε να εξετασθεί σύμφωνα με την αρχή της αναλογικότητας, η οποία επιβάλλει τα συστήματα βιντεοεπιτήρησης να είναι πρόσφορα και αναγκαία σε σχέση με τον επιδιωκόμενο σκοπό, ο οποίος θα πρέπει να μη δύναται να επιτευχθεί με ηπιότερα μέσα (άρθρο 4 του ν. 2472/1997). Σύμφωνα δε με το άρθρο 5 της Οδηγίας 1/2011 της Αρχής, η προσφορότητα και η αναγκαιότητα της βιντεοεπιτήρησης εκτιμάται με βάση τον κίνδυνο, που ο υπεύθυνος επεξεργασίας θέλει να αντιμετωπίσει σε σχέση με τον επιδιωκόμενο σκοπό. Ως ηπιότερα δε νοούνται τα

μέσα εκείνα που είναι εξίσου αποτελεσματικά, αλλά λιγότερο επαχθή για το άτομο, π.χ. τακτικότεροι έλεγχοι από προσωπικό ασφαλείας, σύστημα συναγερμού, καλύτερος φωτισμός κλπ.

Επισημαίνεται δε ότι η εξέταση της τήρησης της αρχής της αναλογικότητας, κατά τα ανωτέρω αναφερόμενα, πρέπει πάντοτε να προηγείται της εξέτασης του τρόπου τοποθέτησης της κάμερας και, ακολούθως, της τήρησης της αρχής της ελαχιστοποίησης των δεδομένων. Με άλλα λόγια, μόνον εφόσον κριθεί ότι η εγκατάσταση και λειτουργία κλειστού κυκλώματος τηλεόρασης αποτελεί μέτρο πρόσφορο και αναγκαίο για την εξυπηρέτηση του επιδιωκόμενου σκοπού, μπορεί περαιτέρω να εξεταστεί ο τρόπος εγκατάστασης και λειτουργίας της κάμερας, κατά τρόπον ώστε να ελαχιστοποιείται η συλλογή προσωπικών δεδομένων.

Κατά τούτο, η εγκατάσταση κλειστού κυκλώματος βιντεοεπιτήρησης στην προκειμένη περίπτωση παραβιάζει τη συνταγματικώς και κοινοτικώς κατοχυρωμένη αρχή της αναλογικότητας, δεδομένου ότι, πρώτον, ουδέν στοιχείο εισφέρθη από το Δήμο Πύργου για τη δυνατότητα εξυπηρέτησεως του ίδιου σκοπού με άλλα –ηπιότερα– μέσα, κατά τα ανωτέρω αναφερόμενα. Και, δεύτερον, η γενικευμένη χρήση συστημάτων βιντεοεπιτήρησης – στην οποία αφεύκτως θα οδηγήσει η έγκριση της χρήσης τους από την Αρχή άνευ τηρήσεως της αρχής της αναλογικότητας (προσφορότητα και αναγκαιότητα ύπαρξης και λειτουργίας κάμερας), κατά τα ανωτέρω αναφερόμενα, μπορεί να επιδράσει στην συμπεριφορά των προσώπων που κινούνται στην κεντρική πλατεία ενός μεγάλου δήμου της Χώρας, μεταξύ των οποίων και παιδιά όλων των ηλικιών, γεγονός που μπορεί να δημιουργεί ψυχολογική πίεση, καθώς ένα πρόσωπο – πολλώ δε μάλλον αν αυτό είναι ανήλικο– που γνωρίζει ότι παρακολουθείται, προσπαθεί να προσαρμόζει την συμπεριφορά του στις προσδοκίες εκείνου που κάθε φορά το παρακολουθεί ή θεωρεί ότι το παρακολουθεί.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ

Προκειμένου η λειτουργία του κλειστού κυκλώματος τηλεόρασης να είναι σύμφωνη με την προστασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, η Αρχή καλεί το δήμο Πύργου να τροποποιήσει το υπό κρίση κλειστό κύκλωμα τηλεόρασης, ως εξής:

- Η κάμερα να τοποθετηθεί σε τέτοιο σημείο ώστε να εστιάζει αποκλειστικά και μόνο στα υπό προστασία μνημεία.
- Να αφαιρεθεί το μόνιτορ και να παραμείνει μόνο το καταγραφικό. Οι κωδικοί πρόσβασης στο σύστημα πρέπει να είναι γνωστοί μόνο από συγκεκριμένο άτομο, που θα οριστεί ως υπεύθυνος ασφαλείας του κλειστού κυκλώματος τηλεόρασης. Πρόσβαση στα δεδομένα εικόνας και τοποθέτηση μόνιτορ θα γίνεται μόνο στην περίπτωση που έχει συμβεί συμβάν βανδαλισμού και κατόπιν σχετικής έγγραφης εντολής του δημάρχου.

Ο Αναπληρωτής Πρόεδρος

Η Γραμματέας

Γεώργιος Μπατζαλέξης

Ειρήνη Παπαγεωργοπούλου